

Am revăzut-o, la câțiva ani după stabilirea ei în străinătate, onorând invitația lui Cristian Mihăilescu (pe atunci directorul Operei din Constanța) de a cânta în câteva dintre spectacolele teatrului său. Iar evenimentul avea loc la scurtă vreme după ce mezzosoprana româncă uimise lumea muzicală occidentală cu a sa Carmen blondă și rafinată, în totală contradicție cu imaginea tradițională a eroinei lui Georges Bizet.

Așa că acum – mai precis, la 26 septembrie 2006, când Ruxandra Donose a venit să susțină același rol în spectacolul *Carmen* de la Opera Națională din București, pe o scenă pe care nu mai călcase de 16 ani și într-o montare a unui teatru cu care nu mai colaborase niciodată până atunci (din vina cui, oare?!) – aveam deja un termen de comparație. Ei bine, eroina pe care o propune azi cântărețea noastră seamănă și nu seamănă cu cea de-acum un deceniu: este, ca și atunci, lipsită de orice urmă de vulgaritate, fascinația pe care o exercită asupra sexului opus fiind datorată mai degrabă unei distincții naturale, decât senzualității debordante; dar, spre deosebire de aceea, este de o naturalețe, o degajare și o poftă de viață ce-i erau cu totul străine făpturii ușor stranii de odinioară, ce arăta și se purta cam ca Marina Vlady în filmul *Vrăjitoarea* (dacă asta poate spune ceva cititorilor actuali...). Brunetă și cochetă totuși, dar fără ostentație (fie că dansează de plăcere, în vârful mesei, acompaniindu-și mișcările cu tamburina; fie că, în ritmul castanietelor de ea mânuite, își țese ca un păianjen plasa fermecată, rotindu-se hipnotic în jurul victimei sale sigure), această Carmen este un exemplar pe cât de original în galeria celor create de-a lungul timpului, pe-atât de credibil dintr-o perspectivă contemporană asupra psihologiei feminine.

Evident, cântul Ruxandrei Donose este în perfect acord cu jocul scenic astfel elaborat, nelăsând nici o clipă impresia efortului necesar pentru ca vocea să răzbată dincolo de veritabilul zid al sonorităților instrumentale ce se ridică din fosă (căci până și corul lui Stelian Olariu este pe alocuri acoperit de orchestra dirijată de către Adrian Morar!) sau pentru ca glasul său să se armonizeze cu acela deosebit de amplu și de penetrant al tenorului Marius Vlad Budoiu.

Invitat de la Opera Română din Cluj, interpretul lui Don José a înțeles și redat în toată complexitatea lor sentimentele contradictorii ce-l animă pe tragicul personaj al lui Prosper Mérimée. O plăcută surpriză au constitui-o, de asemenea (pentru mine, care n-am mai avut ocazia de a-i urmări în aceste roluri), Ștefan Ignat și Roxana Brihan, ale căror creații au imprimat autenticitate și relief unor figuri de plan secund (Escamillo și – respectiv – Micaëla), îndeobște unidimensional concepute. Alături de ei, Mihai Lazăr (*Dancairo*) și Valentin Racoveanu (*Remendado*), Simona Neagu (*Frasquita*) și Sidonia Nica (*Mercedes*), Ștefan Schuller (*Zuniga*) și Florin Simionca (*Morales*) au contribuit și ei la succesul „Spectacolului extraordinar”, așezat sub sigla celui de-al XI-lea „Sommet de la francophonie”.

Noroc că această reuniune internațională a impus înscrierea în program a lucrării unui compozitor francez, jucată în limba franceză, de către interpreți români reprezentativi (și la nivel mondial!), căci altminteri cine știe dacă Ruxandra Donose ar mai fi ajuns să cânte vreodată pe scena Operei bucureștene...

Roșu și alb

Nu, rândurile de mai jos n-au nici o legătură cu romanul neterminat al lui Stendhal, pentru a cărui primă ediție critică titlul acesta (amintind de marele succes al autorului ce scrisese deja *Roșu și negru*) a fost ales dintre cele nu mai puțin de opt la care s-a gândit creatorul lui *Lucien Leuwen* până în 1836, când și-a abandonat definitiv eroul; roșu și alb reprezintă în cronică de față doar culorile fundamentale din

noul limbaj cromatic pentru care scenograful Cătălin Arbore a optat astăzi, după reușita de acum doi ani cu binomul alb-negru, atât de expresiv folosit în montarea operii *Mefistofele*, realizată tot în tandem cu regizoarea Anda Tăbăcaru.

Firește, în primul act al operii *Manon Lescaut* de Puccini contrastul dintre puritatea fecioarei pe cale să se călugărească și viitorul ei de curtezană (pe care îl sugerează decorul sângeri, de cabaret parizian actual, al Hanului din Amiens) aproape că se impunea de la sine; din păcate, însă, teatrul liric e îndeobște populat de cântăreți supraponderali, cărora albul costumelor moderne le subliniază nefericit corpolența, astfel încât scena pare invadată de o armată de chelneri bine hrăniți. De altfel, doar un papion negru îl deosebește pe *Hangiu* (Ion Dimieru) de cavalerul *Des Grieux* (Kamen Chanev), și, în plus, ambii poartă pe braț câte o cârpă albă: ștergarul profesional, respectiv șalul lui Manon! Cea mai dezavantajată este *Manon* însăși (Mariana Colpoș), chiar și ținând cont de faptul că, oricum, nici o soprană cu glasul pretins de partitura lui Puccini n-ar putea arăta ca o tânără de 18 ani. Iar singurul personaj îmbrăcat în roșu (tunica) și negru (pantaloni) – *Lescaut* (Vicențiu Țăranu) – sugerează aici mai degrabă o combinație între Pristanda și Cetățeanul turmentat ai lui Caragiale, decât ținuta unui ofițer francez, fie el și dispus să se transforme în codoșul surorii sale... În acest context, apariția lui *Geronte* (Ștefan Schuller) are un efect contrar aceluia scontat: înalt și suplu, înzestrat cu o distincție naturală și cu un farmec incontestabil (în mod paradoxal, accentuat de chelia totală prin care s-a încercat a fi îmbătrânit), el polarizează nu numai interesul, dar și – involuntar – simpatia publicului.

Public destul de eterogen, la această... avanpremieră (căci premiera de a doua zi a fost rezervată unui eveniment monden, unde criticii muzicali n-au avut acces) prin care stagiunea Operei Naționale s-a deschis oficial (adică beneficiind și de discursul directorului Cătălin Arbore, ce a părut inițial un demers de *captatio benevolentiae* adresat tuturor spectatorilor și s-a dovedit în cele din urmă un apel doar către foștii soliști ai teatrului, cărora am dedus că reprezentația le fusese dedicată): înainte de ridicarea cortinei, o doamnă în vârstă din stânga mea își întreba soțul dacă regia spectacolului o fi aceeași ca la repetiția generală văzută în ajun, iar la sfârșitul actului

III, o tânără din dreapta mea îi cerea companioanei sale să n-o mai căineze pe Manon (care tocmai era deportată în America), căci până la urmă... dragostea va învinge! (Se vede treaba că, în ajun, ea nu fusese la Operă, ci la acea „Carmen cu happy-end“ cu care Goran Bregovici s-a prezentat de astă dată în fața bucureștenilor...)

Revenind la contribuția artistică a lui Cătălin Arbore, trebuie să spun că recunoscutul său talent în materie de costume și-a luat pe deplin revanșa în actul II, unde auriul bogăției se adaugă culorilor de bază și unde madrigalul pe care Geronte i-l închină lui Manon îmbracă (și cu aportul coreografului Mihai Babușka) aspectul unuia dintre celebrele baleturi de la curtea Regelui-Soare. Pe de altă parte, luminile pe care tot scenograful le-a conceput sunt foarte inspirate; numai preludiul la actul III este cam prea întunecat, lăsând cu greu să se întrevadă frumusețea dansului în care, simbolic, se întâlnesc spiritele celor doi eroi (întruchipate cu grație și virtuozitate de către balerini Corina Dumitrescu și Gigel Ungureanu).

Nu pot trece însă cu vederea alura de frizer din Ferentari a aceleia care, la începutul actului II, o coafează pe Manon; intruziunea într-o altă epocă istorică a unor elemente contemporane – procedeu la care Anda Tăbăcaru recurge cu obstinație – mi se pare deosebit de indigestă din punct de vedere estetic, pe lângă faptul că numai un public de tot sărac cu duhul ar avea nevoie de așa ceva pentru a înțelege universalitatea în timp și spațiu a tragediei în cauză. Și cu siguranță nu sunt singura ce gândește astfel, căci altminteri n-ar fi existat huiduielile cu care câțiva spectatori au întâmpinat, la sfârșitul reprezentației, ieșirea la rampă a regizoarei. (Din câte știu, acest tip de dezaprobare, destul de frecvent întâlnit în teatrele lirice occidentale, s-a produs acum pentru prima oară în sala Operei bucureștene; există însă un început pentru toate...)

Poate că totuși anacronismele de tot soiul (mai mult decât voite: căutate cu tot dinadinsul!) n-ar fi deranjat atât de mult, dacă s-ar fi petrecut ceva cât de cât interesant în lungile scene dintre cei doi îndrăgostiți; numai că, stând țepăn și tot timpul cu ochii la dirijor, tenorul bulgar nici măcar nu-și privea partenera, chiar și atunci când îi declara că o iubește cu disperare. (În schimb, o ținea strâns în brațe, împiedicând-o și pe ea să se miște cumva!) Ce folos că Florin Diaconescu (*Lampagiul*, transformat aici – nu înțeleg în ce scop – într-un individ care spală podeaua, cu mopul!), Mihai Lazăr (*Edmondo*), Lucian Corchiș (*Maestrul de dans*), Maria Jinga (*Un muzician*), Vasile Chișiu (*Sergentul arcașilor*) și Radu Pintilie (*Comandantul navei*) s-au străduit să-și înzestreze personajele măcar cu câte o notă particulară, dacă rolurile celor mai mulți dintre ei sunt minuscule în raport cu acelea ale protagoniștilor...

Dar ce pretenție putem avea, sub raport dramaturgic, de la o operă inspirată de un roman atât de puțin teatral precum acela al Abatelui Prévost, intitulat inițial *Povestea Cavalerului des Grieux și a lui Manon Lescaut*? Chiar dacă la alcătuirea libretului au trudit un număr record de condeieri (cinci!), acțiunea propriu-zisă rămâne incapabilă să acopere substanțial cele patru acte... Noroc cu partitura lui Puccini și cu interpretarea ei muzicală de către soliștii, corul și orchestra Operei Naționale, sub bagheta dirijorului Adrian Morar. Ce-i drept însă, această componentă a spectacolului a fost îndelung lucrată, ba chiar și... rodată: la sfârșitul stagiunii trecute, *Manon Lescaut* a fost prezentată sub formă de concert.

Opera Națională din București – Manon Lescaut de Giacomo Puccini. Libretul: L. Illica, D. Oliva, M. Praga, R. Leoncavallo și G. Giacosa. Regia: Anda Tăbăcaru. Scenografia: Cătălin Arbore. Coregrafia: Mihai Babușka. Conducerea muzicală: Adrian Morar. Cu: Mariana Colpoș (*Manon*), Kamen Chaneyv (*Des Grieux*), Vicențiu Țăranu (*Lescaut*), Ștefan Schuller (*Geronte*), Mihai Lazăr (*Edmondo*), Ion Dimieru (*Hangiul*), Lucian Corchiș (*Maestrul de dans*), Maria Jinga (*Un muzician*), Vasile Chișiu (*Sergentul arcașilor*), Florin Diaconescu (*Lampagiul*), Radu Pintilie (*Comandantul navei*). Data (avan)premierii: 14 octombrie 2006.